

CZĘŚĆ II. DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA

1. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Wydział Inspekcji w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska powołany jest do kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska. Do zadań inspekcji należy w szczególności:

- kontrola przestrzegania przez podmioty korzystające ze środowiska przepisów o ochronie środowiska wynikających z przepisów prawa oraz z decyzji ustalających warunki emisyjne,
- kontrola eksploatacji instalacji i urządzeń chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem,
- kontrola przestrzegania przepisów o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej,
- kontrola przepisów (w zakresie określonym ustawą) o postępowaniu z organizmami genetycznie zmodyfikowanymi,
- udział w przekazywaniu do użytku obiektów lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko,
- inicjowanie działań tworzących warunki zapobiegania poważnym awariom oraz usuwania ich skutków i przywracania środowiska do stanu właściwego.

Działalność kontrolna Inspekcji prowadzona jest w oparciu o ustawę o Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz.U. 2002.112.982) i zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Ochrony Środowiska zawartymi w „Ogólnych kierunkach działalności Inspekcji Ochrony Środowiska”.

Na tej podstawie sporządzany jest ramowy roczny plan kontroli, natomiast szczegółowy wykaz zakładów wraz zakresem kontroli zawierają plany kwartalne. Oprócz kontroli planowych inspektorzy przeprowadzają kontrole interwencyjne na wniosek obywateli, organów administracji samorządowej i rządowej, organizacji ekologicznych oraz interpelacji poselskich, a także kontrole związane z oddaniem do użytku nowo zbudowanego lub zmodernizowanego obiektu bądź inwestycji. Ponadto realizowane są cykle kontrolne o zasięgu krajowym (ustalone przez GIOŚ) oraz o zasięgu wojewódzkim (WIOŚ).

Organy Inspekcji realizując swoje ustawowe zadania w zakresie czynności kontrolnych współpracują z innymi instytucjami i organami kontroli w tym: Państwową Inspekcją Sanitarną, Państwową Inspekcją Pracy, Państwową Strażą Pożarną, Policją, Strażą Graniczną, Inspekcją Transportu Drogowego, a także Najwyższą Izbą Kontroli. Współpraca ta koncentrowała się na prowadzeniu wspólnych inspekcji oraz wzajemnej wymianie informacji o wynikach kontroli.

W 2003 r. inspektorzy przeprowadzili 1207 kontroli, w tym:

- kontrole podstawowe – 424,
- kontrole sprawdzające – 529,
- kontrole interwencyjne – 254.

1.1. Główne cele działalności kontrolnej

Główne cele działalności kontrolnej dotyczyły:

1. spełniania przepisów ochrony środowiska przez prowadzących instalacje wymagające pozwoleń zintegrowanego,
2. ograniczenia uciążliwości największych źródeł zanieczyszczeń w skali kraju,
3. wypełniania wymagań ochrony środowiska przez prowadzących instalację, którzy winni posiadać pozwolenia w zakresie poszczególnych komponentów środowiska,
4. wypełniania przez inwestorów wymagań ochrony środowiska,
5. ochrony zasobów wodnych, w szczególności wód podziemnych oraz eliminowanie wprowadzania niedostatecznie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych lub do ziemi,
6. przestrzegania wymagań ochrony środowiska w zakresie eksploatacji składowisk odpadów,
7. ograniczenia uciążliwości związanych z ponadnormatywną emisją hałasu,
8. oceny realizacji obowiązków wynikających z przeciwdziałania poważnym awariom,
9. przestrzegania przepisów o opakowaniach i odpadach opakowaniowych,
10. kontroli przestrzegania przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej,
11. przestrzegania przepisów o postępowaniu z substancjami zubożającymi warstwę ozonową,
12. realizacji celów związanych z zaleconymi cyklami kontrolnymi.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony środowiska, na podstawie ustaleń kontroli wojewódzki inspektor ochrony środowiska ma możliwość:

1. wydać zarządzenia pokontrolne kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej zobowiązujące do usunięcia stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości. W określonych terminach adresat zarządzeń ma obowiązek złożenia informacji o zakresie podjętych i zrealizowanych działań służących eliminacji wskazanych naruszeń;
2. podjąć decyzję o wstrzymaniu działalności prowadzonej z naruszeniem wymagań związanych

z ochroną środowiska lub naruszeniem warunków korzystania ze środowiska;

3. wszcząć egzekucję, jeżeli obowiązek wynika z mocy prawa lub decyzji administracyjnej;
4. nałożyć administracyjne kary pieniężne za naruszenia wymagań określone w pozwoleniach emisyjnych, a także w określonych przypadkach odrazać te kary, rozkładać na raty, zmniejszać lub umarzać;
5. skierować zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przeciwko środowisku do organu powołanego do ścigania przestępstw jeżeli stwierdzi, że działanie lub zaniechanie kierownika kontrolowanej jednostki lub jej pracownika wykazuje znamiona przestępstwa;
6. nałożyć grzywnę w formie mandatu karnego za wykroczenia przeciw środowisku określone w przepisach szczególnych.

W 2003 r. na terenie województwa dolnośląskiego przeprowadzono kontrole w 988 zakładach. Na ich podstawie wydano 792 zarządzenia pokontrolne, skierowano 3 wnioski do organów ścigania i 2 wnioski do sądów grodzkich. Na przedstawicieli kontrolowanych jednostek nałożono 149 mandatów karnych na kwotę 27 450 zł.

1.2. Zakłady umieszczone na liście najbardziej uciążliwych w skali kraju

Podobnie jak w latach ubiegłych w 2003 r. roku kontynuowane były kontrole w zakładach najbardziej uciążliwych dla środowiska w skali kraju tzw. zakładach z „Listy 80”, nad którymi Inspekcja Ochrony Środowiska prowadzi szczególny nadzór. Działania kontrolne polegały głównie na sprawdzaniu stanu realizacji przedsięwzięć prowadzących do rozwiązania określonych problemów ekologicznych istniejących w poszczególnych zakładach. Zaobserwowano pozytywną tendencję w sposobie rozwiązywania problemów ekologicznych przez zakłady zaliczane do grupy najbardziej uciążliwych dla środowiska w skali kraju. Ograniczenie uciążliwości nastąpiło głównie na drodze modernizacji bądź zmiany technologii, a także poprzez budowę lub modernizację urządzeń ochrony środowiska oraz likwidację uciążliwych ciągów technologicznych.

Według stanu na 31 grudnia 2002 r. lista przedstawiała się następująco:

1. KGHM „Polska Miedź” S.A. Oddział – Zakład Hydrotechniczny w Rudnej,
2. Zakłady Chemiczne „Rokita” S.A. w Brzegu Dolnym,
3. Zakłady Chemiczne „Wizów” S.A. w Bolesławcu Śląskim,
4. Zakłady Koksownicze „Wałbrzych” w Wałbrzychu
5. Elektrociepłownia „Victoria” Sp. z o.o. w Wałbrzychu.

1.3. Kontrole inwestycyjne

Wypełnianie przez inwestorów wymagań ochrony środowiska realizowano na podstawie art. 56 Prawa budowlanego (Dz.U. 2003.207.2016) poprzez przeprowadzanie kontroli inwestycyjnych.

W związku ze zgłoszeniami dokonanymi przez inwestorów przeprowadzono 68 kontroli m.in. w stacjach paliw, hipermarkiecie, zakładzie utylizacji odpadów, galwanizerni, instalacji odzysku odpadów tworzyw sztucznych oraz obiektach proekologicznych (oczyszczalnie ścieków, kotłownie, składowiska odpadów komunalnych), a także w lokalach gastronomicznych i dyskotekach.

Kontrole inwestycyjne przeprowadzone w 2003 r. wykazały, że tylko 42% realizowanych obiektów jest przystosowanych do wymogów ochrony środowiska.

1.4. Skargi i interwencje

W 2003 r. do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu wpłynęło 6 skarg i 456 wniosków o interwencje. Zakres przedmiotowy interwencji obejmował najczęściej dwa lub więcej komponentów. Najwięcej interwencji dotyczyło:

- zanieczyszczenia wód i odprowadzania ścieków – 152,
- nadmiernego hałasu – 98,
- gospodarki odpadami – 97,
- ochrony powietrza – 84,
- ochrony przyrody – 5,
- naruszenia stosunków wodnych i podtopienia – 4,
- innych spraw – 16.

W wyniku podjętych działań kontrolnych za pozytywnie załatwione uznano 197 zgłoszeń, negatywnie rozpatrzono 110, natomiast 58 – w inny sposób.

Wnioski o interwencję dotyczyły głównie:

- w zakresie ochrony wód i gospodarki ściekowej – odprowadzania ścieków, w tym gnojowicy do wód powierzchniowych lub do ziemi oraz zanieczyszczenia wód przez podmioty korzystające ze środowiska przez odprowadzanie ścieków bez oczyszczania, a także nieprawidłową eksploatację oczyszczalni ścieków,
- w zakresie ochrony przed hałasem – hałasu emitowanego przez urządzenia chłodnicze w sklepach spożywczych, zakłady blacharsko– lakiernicze, suszarnie zbóż, kluby rozrywkowe oraz hałasu komunikacyjnego,
- w zakresie gospodarki odpadami – niezgodnego z przepisami ochrony środowiska postępowania z odpadami, w tym nielegalnego magazynowania odpadów, spalania odpadów, uciążliwości zapachowej spowodowanej niewłaściwym postępowaniem z odpadami, zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi,
- w zakresie ochrony powietrza – uciążliwości emisji zanieczyszczeń z zakładowych kotłowni technologiczno–grzewczych, komór lakierniczych

warsztatów samochodowych oraz uciążliwości zapa-
chowej zakładów,

- w zakresie naruszania stosunków wodnych i podtapiania gruntów – zaniku wody w lokalnych wodociągach, będącego skutkiem wykonywania robót lub prowadzenia działalności na gruntach przyległych do ujęć wody,

W 2003 r. zanotowano zwiększoną ilość (w stosun-
ku do lat ubiegłych) interwencji wnoszonych
w związku ze śnięciem ryb, na co wpływ miał praw-
dopodobnie wyjątkowo suchy rok. Zaobserwowano
również wzrost interwencji związanych z nieprze-
strzeganiem wymagań ochrony środowiska przez
przemysłowe fermy trzody chlewnej.

Występujące znaczne trudności w załatwieniu
spraw z zakresu ochrony środowiska, napotykan-
e są w przypadku prowadzenia przez podmiot
korzystający ze środowiska działalności gospodarczej
lub zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlane-
go bez uregulowanej strony prawnej w trybie przepi-
sów ustawy Prawo budowlane, ustawy o planowaniu
i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o ochro-
nie gruntów rolnych i leśnych.

Organy gminne i powiatowe nadal w niewielkim
stopniu korzystają z prawa kontroli podmiotów go-
spodarczych, wynikającego art. 379 Prawa ochrony
środowiska i bez uprzedniego rozeznania przesyłają
wnioski o przeprowadzenie kontroli do WIOŚ w celu
ich załatwienia.

1.5. Kary pieniężne

Administracyjne kary pieniężne wymierzane są
przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska
obligatoryjnie w przypadku:

- stwierdzenia przekroczeń określonych w:
 - pozwoleniach emisyjnych ilości lub rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza,
 - pozwoleniach wodnoprawnych ilości, stanu lub składu ścieków bądź ilości pobranej wody,
 - pozwoleniach na emisję hałasu;
- naruszenia co do rodzaju i sposobów składowa-
nia bądź magazynowania wymaganych przepisami
ustawy o odpadach decyzji zatwierdzających
instrukcję eksploatacji składowiska określających
miejsce i sposób magazynowania odpadów.

Postępowanie w sprawie wymierzenia kary
wszczyna się na podstawie stwierdzonego przekrocze-
nia lub naruszenia. Stwierdzenie to jest wynikiem
ustaleń kontroli lub dokonywane jest na podstawie
pomiarów.

Wojewódzki inspektor ustala dobową lub godzino-
wą wielkość kary biegnącej. Decyzja w tej sprawie
określa wielkość stwierdzonego przekroczenia lub
naruszenia, wymiar kary, termin, od którego jest nali-
czana kara. Na podstawie ostatecznej decyzji ustalają-
cej karę biegnącą dokonuje się wymiaru kary za cały
okres przekroczenia tj. do czasu ustania lub do końca
roku kalendarzowego, jeśli naruszenie nie ustało (wte-
dy ponownie ustala się karę biegnącą).

Prawo przewiduje możliwość odroczenia kary za
okres naruszenia na czas nie dłuższy niż 5 lat. Prze-
słanką odroczenia jest złożenie wniosku i wykazanie,
że zobowiązany do zapłaty podmiot terminowo reali-
zuje przedsięwzięcie zapewniające usunięcie przyczy-
ny wymierzenia kary. Terminowa realizacja przedsię-
wzięcia, która doprowadziła do usunięcia przyczyny
wymierzenia kary powoduje wydanie decyzji
o zmniejszeniu odroczonej kary o sumę środków

Tabela II.1.1. Zestawienie kar wymierzonych przez WIOŚ w 2003 r.

Wyszczególnienie kar	Ilość decyzji dotyczących kar biegnących	Kary za okres naruszenia	
		Ilość wydanych decyzji	Na kwotę [zł]
Kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska - ogółem	247	168	24 322 311,55
Kary za wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nie odpowiadających wymagany warunkom	109	97	14 378 779,00
w tym: z tytułu wód zasolonych	-	-	-
Kary za przekroczenie ustalonych warunków poboru wody oraz za piętrzenie wody wyższe od dozwolonego	-	-	-
Kary za przekroczenie dopuszczalnej emisji do powietrza	89	37	244 306,25
w tym: za emisję tlenków azotu	9	5	7 833,36
w tym: za emisję dwutlenku siarki	7	4	16 010,70
Kary za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu	46	32	454 583,17
Kary za magazynowanie lub składowanie odpadów	3	2	9 244 643,00

własnych wydatkowanych na realizację przedsięwzięcia. Natomiast, jeżeli kara stanowiła konsekwencję naruszenia wymagań ustawy o odpadach w całości podlega ona umorzeniu.

1.6. Cykle kontrolne

W 2003 r. realizowano 7 cykli kontrolnych, w ramach których przeprowadzono 93 kontrole w 93 zakładach. Były to:

- krajowe cykle kontrolne (zalecone przez GIOŚ):
- 1. „Stosowanie środków chemicznych w rolnictwie”,
- 2. „Przestrzeganie przez przedsiębiorców przepisów ustawy z dnia 11.05.2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej”;
- 3. „Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez przemysłowe fermy trzody chlewnej”;

- 4. „Przestrzeganie wymagań w zakresie międzynarodowego obrotu odpadami”
 - wojewódzki cykl kontrolny:
- 5. „Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez oddziały KGHM „Polska Miedź” S.A. w Lubinie, których działalność wpływa na kształtowanie się bilansu metali ciężkich, zawartych w masie wydobywanych rud miedzi”;
- cykle kontrolne w oparciu o wytyczne Najwyższej Izby Kontroli:
- 6. „Kontrola wymagań określonych w decyzjach Głównego Inspektora Ochrony Środowiska zezwalających na sprowadzanie do kraju odpadów w postaci odzieży używanej”;
- 7. „Gospodarka olejami odpadowymi w zakresie ich wytwarzania i wykorzystania”.

2. PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM

2.1. Poważne awarie

Przez poważną awarię rozumiemy zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w którym występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem (art. 3 pkt 23 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczanie jej skutków dla ludzi i środowiska (art. 243 ustawy Prawo ochrony środowiska). Każdy, kto zauważy wystąpienie awarii, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz jednostkę organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej albo Policji albo wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (art. 245 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za **zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR)** albo za **zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR)** (art. 248 ustawy Prawo ochrony środowiska). Odpowiednia kwalifikacja powoduje zróżnicowanie obowiązków ustawowych dla takiego zakładu.

W ramach działań przedakcesyjnych od jesieni 2002 r. realizowany był Polsko-Austriacki Projekt Bliźniaczy PL 2001/IB-EN-04 „Przeciwdziałanie Poważnym Awariom – wdrażanie dyrektywy 96/82/EC – SEVESO II” (EU-Twinnig Project PL 2001/IB-EN-04 „Control of Seveso II Accidents”). Partnerstwo „twin-

ningowe” polegało na przekazywaniu przez państwo członkowskie państwu kandydującemu doświadczeń w zakresie wdrażania dorobku prawnego UE.

W październiku 2003 r. w Krakowie w Szkole Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej odbyła się Międzynarodowa Konferencja nt. „Narzędzia Oszacowania Ryzyka” („Risk Assessment Tools”), która stanowiła posumowanie rocznego cyklu szkoleń prowadzonych przez specjalistów z krajów Unii Europejskiej dla przedstawicieli WIOŚ i PSP. Wynika z niej, iż istniejący w Polsce system zapobiegania i likwidacji skutków poważnych awarii nie odbiega od poziomu państw UE. Implementacja przepisów Dyrektywy SEVESO II do polskiego prawa została dokonana do końca 2003 r.

2.2. Działalność kontrolna w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom

W 2003 r. inspektorzy WIOŚ przeprowadzili kontrolę w 75 zakładach będących potencjalnymi sprawcami poważnych awarii, w tym 9 kontroli w zakładach zaliczonych do grupy dużego ryzyka, a 19 kontroli w zakładach zaliczonych do grupy zwiększonego ryzyka. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska na mocy posiadanych uprawnień wydał 41 zarządzeń po kontrolnych, które zostały zrealizowane.

Przeprowadzone kontrole wskazały, że do typowych naruszeń prawa w konkretnych grupach zakładów należy zaliczyć.

- w zakładach dużego ryzyka:
 - brak zabezpieczeń zapobiegających awariom przemysłowym i ograniczających ich skutki (art. 249 ustawy Prawo ochrony środowiska),
 - brak powiązań systemów zarządzania i bez-

pieczeństwa (art. 252 ustawy Prawo ochrony środowiska),

– brak raportów o bezpieczeństwie (art. 253 ustawy Prawo ochrony środowiska);

- w zakładach zwiększonego ryzyka:
 - brak zabezpieczeń zapobiegających awariom przemysłowym i ograniczających ich skutki (art. 249 ustawy Prawo ochrony środowiska),
 - na terenie baz paliw brak urządzeń zabezpieczających środowisko przed zwiększoną emisją węglowodorów do powietrza (art. 244 i 249 ustawy Prawo ochrony środowiska) w procesie przeładunku na frontach zlewowych i nalewowych paliw;
- w innych zakładach będących potencjalnymi sprawcami poważnych awarii:
 - brak pozwoleń na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych (art. 17 ust. 2 ustawy o odpadach),
 - nieprzestrzeganie zasad ochrony powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniem przy prowadzeniu dystrybucji paliw na stacjach paliw,
 - niewłaściwe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi tj. przeterminowanymi substancjami toksycznymi i opakowaniami po nich,
 - zanieczyszczenia gruntu wynikające z niewłaściwej eksploatacji instalacji z mediami niebezpiecznymi,
 - brak zabezpieczenia podłoża na stanowiskach przeładunkowych i magazynowych,
 - zanieczyszczenie kanalizacji przemysłowej czy deszczowej w wyniku braku przestrzegania okresowych przeglądów serwisowych,
 - budzący zastrzeżenia stan techniczny instalacji.

2.3. Osiągnięte efekty ekologiczne

Na terenie województwa dolnośląskiego istnieją również takie jednostki gospodarcze, które wywiązują się z obowiązków nałożonych na zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnych awarii. Wśród nich należy wyróżnić:

- Z.Ch. „Rokita” S.A. w Brzegu Dolnym – na wydzielonych kompleksach chemii specjalistycznej wdrożono harmonogram pełnego wyposażenia elementów technologii w urządzenia zabezpieczające grunt i wody podziemne oraz kanalizację na wypadek stanów awaryjnych urządzeń do magazynowania i obrotu materiałami niebezpiecznymi;
- Huta Szkła Kryształowego „Violetta” S.A. w Stroniu Śląskim – wykorzystująca w procesie technologicznym arsenik – doprowadziła do zgodności z wymaganiami zawartymi w kartach charakterystyki substancji niebezpiecznych w zakresie magazynowania i sposobu postępowania w sytuacjach awaryjnych. Zgłoszono zakład do Komendanta Wojewódzkiego PSP jako zakład dużego ryzyka, sporządzono Program zapobiegania awariom (PZA) i Raport o bezpieczeństwie (RoB);

▪ „Sudety Crystal Works” Sp. z o.o. w Szczytnie po zmianie technologii i eliminacji z procesu wytapiania szkła kryształowego arsenu nastąpiła zmiana kwalifikacji zakładu, który skreślono z wykazu obiektów podlegających szczególnemu nadzorowi;

▪ Zakłady Chemiczne „Organika” S.A. w Żarowie (w upadłości) – wyeliminowano niebezpieczeństwo zagrożenia substancjami niebezpiecznymi poprzez ich sprzedaż i zabezpieczenie instalacji technologicznych;

▪ galwanizernie: „Legrand Fael” Sp. z o.o. w Ząbkowicach Śl. i „Galess” Sp. J. Zakład Pracy Chronionej w Świdnicy, ZEM Sp. z o.o. w Dusznikach Zdroju dostosowały się do obowiązujących przepisów w zakresie stosowania substancji niebezpiecznych na podstawie kart charakterystyki substancji niebezpiecznych, w tym: określono warunki magazynowania, monitorowania jakości odprowadzanych podczyszczonych ścieków, postępowania w sytuacjach awaryjnych czy postępowania z opakowaniami po substancjach niebezpiecznych. Każdy z zakładów posiada swój wewnętrzny plan postępowania w sytuacjach awaryjnych;

▪ „Petrobaza” Sp. z o.o. w Wałbrzychu – wyeliminowano skutki zanieczyszczenia gruntu poniżej bazy poprzez budowę zapory drenażowo-izolacyjnej z siecią piezometrów i separatorem zanieczyszczeń ropopochodnych;

▪ stacje paliw:

– PKN „Orlen” S. A. w Płocku Stacja Paliw w Ratnie Dolnym – w pełni dostosowano do wymagań zawartych w obowiązujących aktach prawnych;

– „Oktan” Iwona Bagińska w Nowym Jaworowie i PHU „Eda” Sp. J. Śmiatacz, Tuz w Marcinkowicach – trwają prace modernizacyjne dostosowania jednostki do obowiązujących aktów prawnych.

2.4. Przykłady inicjowania działań stwarzających warunki przeciwdziałania poważnym awariom

W związku z brakiem urządzeń ograniczających emisję par węglowodorów w PKN „Orlen” Bazie Magazynowej Nr 112 w Bolesławcu zarządzono kierownictwu opracowanie programu ograniczania emisji węglowodorów lotnych z przeładunku.

Zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano Spółkę „Minowa-Ksante” w Trzebczu w powiecie polkowickim do opracowania harmonogramu modernizacji magazynu dwusiarczku węgla wybudowanego w latach 1979-1980. Modernizacja ta jest niezbędna celem zastąpienia ciśnieniowych zbiorników magazynowych. Ponadto zapewni możliwość monitorowania wycieku dwusiarczku węgla i umożliwi bezpieczne prowadzenie dozoru technicznego tych zbiorników. Spółka

przedłożyła harmonogram robót przewidujących zakończenie prac w czerwcu 2004 r.

Realizując zarządzenie pokontrolne Huta Miedzi „Głogów” przystąpiła do modernizacji stacji paliw (Nr 1 i Nr 2) tj. do montażu tac podziornikowych i tac ociekowych podtorowych na bocznicach kolejowych do przewozu olejów. Zakład zobowiązano również do wyposażenia linii załadunku kwasu siarkowego przy torowisku nr 155 na Magazynie Kwasu Siarkowego WKSI w Hucie Miedzi „Głogów I” w nowoczesne nalewaki kwasu siarkowego z mechanizmami antyprzepełnieniowymi.

PKN „Orlen” S.A. zakończył w 2003 r. modernizację dwóch stacji paliw w Lubinie. Stacje wyposażono w zbiorniki paliwowe z płaszczem podwójnym i z monitoringiem wycieku paliwa do gruntu, wykonano tzw. wahadła gazowe i separatory oleju na ciągach kanalizacji wód opadowych.

2.5. Wykaz zakładów zaliczonych do grup dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowych oraz innych potencjalnych sprawców awarii przemysłowych

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu prowadzi rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii na terenie Dolnego Śląska (baza danych „Sprawcy”). Zawiera on informacje o 75 zakładach, w tym 10 zaliczonych do grupy dużego ryzyka powstania awarii przemysłowej oraz 20 zaliczonych do grupy zwiększonego ryzyka powstania awarii przemysłowej. Pozostałe zakłady należą do grupy innych potencjalnych sprawców poważnych awarii przemysłowych.

Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej podaje do publicznej wiadomości informację o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie danych o aktualizowanym corocznie rejestrze substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładach zlokalizowanych na obszarze jego właściwości miejscowej (art. 267 ustawy Prawo ochrony środowiska).

2.6. Organizacja systemu gotowości w WIOŚ na wypadek wystąpienia poważnych awarii

Pracownicy Wydziału/Działów Inspekcji WIOŚ we Wrocławiu prowadzą całodobowe dyżury na wypadek wystąpienia poważnej awarii.

Podstawy prowadzenia dyżurów są określone w „Szczegółowych zasadach postępowania inspektorów Inspekcji Ochrony Środowiska w przypadku wystąpienia poważnej awarii oraz zasadach współdziałania z innymi organami administracji publicznej” (GIOŚ, wrzesień 2003 r.) oraz w „Instrukcji pełnienia dyżuru w WIOŚ we Wrocławiu w zakresie PA” (Zarządzenie WIOŚ we Wrocławiu nr 7/2003 z dnia 10.10.2003 r.).

Do GIOŚ i instytucji współdziałających (Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody, KW PSP, KW Policji) został przesłany wykaz numerów telefonów interwencyjnych czynnych w godzinach pracy oraz po godzinach pracy i w dni wolne z wykazem osób odpowiedzialnych za pełnienie dyżurów.

Tabela II.2.1. Analiza zdarzeń o znamionach poważnych awarii na terenie województwa dolnośląskiego zarejestrowanych w 2003 r.

L.p.	Rodzaj zakładu	Zakład Dużego Ryzyka	Zakład Zwiększonego Ryzyka	Pozostałe zakłady	Razem
	Charakter zdarzenia				
1.	Zdarzenie w transporcie kolejowym	-	-	1	1
2.	Zdarzenie w transporcie drogowym	-	-	2	2
3.	Zdarzenie w transporcie wodnym	-	-	-	-
4.	Zdarzenie w zakładzie	1	-	1 (1*)	2 (1*)
5.	Zdarzenie w innych sytuacjach	-	-	7 (1*)	7 (1*)
Ogółem zdarzeń w 2003 r., w tym:					12 (2*)
1.	wyciek ropopochodnych	-	-	6	6
2.	wyciek / emisja innych chemikali	-	-	6 (1*)	6 (1*)
3.	emisja do powietrza	1	-	3 (1*)	4 (1*)
4.	wyciek do wód	-	-	5	5
5.	wyciek do gruntu	-	-	3 (1*)	3 (1*)

(*) - ilość zdarzeń zaliczonych do poważnych awarii z informacją PSP do GIOŚ

Tabela II.2.2. Rejestr poważnych awarii (oraz zdarzeń o znamionach poważnych awarii) w 2003 r. na obszarze województwa dolnośląskiego

Lp.	Data	Miejsce zdarzenia	Rodzaj zdarzenia	Powstałe szkody	Podjęte działania	Działania pokontrolne
1	27.02. 2003	Wrocław pow. Wrocław	Wyciek oleju opałowego w wyniku kradzieży	Zanieczyszczony grunt. Powstało 0,340 Mg odpadów niebezpiecznych	<u>WIOŚ:</u> - rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna - współdziałanie w z jednostkami ratownictwa - nadzór nad usuwaniem skutków <u>Jednostki ratownictwa PSP:</u> - zatrzymanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, użycie sorbentu <u>Policja:</u> - prowadzenie dochodzenia <u>Zarządzający obiektem:</u> - wynajęcie firmy do usuwania skutków wycieku	<u>WIOŚ:</u> - badania kontrolne wody z pobliskiej studni
2	27.03.2003	Wrocław pow. Wrocław	Awaryjny wyciek osadów dennych z kolektora miejskiego do rzeki Odry	Okresowe, krótkotwale zanieczyszczenie wód rzeki	<u>WIOŚ:</u> - rozpoznanie zdarzenia - pobór prób ścieków <u>Sprawca:</u> - podjęcie działań doraźnych, naprawa uszkodzenia	
3	22.03.2003	Jelenia Góra pow. Jelenia Góra	Wyciek oleju opałowego z kanalizacji burzowej	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych w obrębie wylotu kanalizacji do odnogi rzeki Bóbr	<u>WIOŚ:</u> - rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna - pobór próby wycieku <u>Sprawca:</u> - nieustalony <u>Jednostki ratownictwa PSP:</u> - zatrzymanie wycieku, zebranie odpadów <u>Organy administracji:</u> - koordynacja akcji ratowniczej - organizacja usuwania zebranego wycieku (WUKO)	
4	09.04.2003	Wrocław pow. Wrocław	Wyciek substancji ropopochodnej z kanalizacji deszczowej	Lokalne zanieczyszczenie wód powierzchniowych (rz. Ślęza) w obrębie wylotu kanalizacji	<u>WIOŚ:</u> - rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna - udzielanie informacji służbom ratowniczym <u>Jednostki ratownictwa PSP:</u> - zatrzymanie i zbieranie wycieku <u>Policja:</u> - poszukiwanie sprawcy <u>Sprawca:</u> - nieustalony	<u>WIOŚ:</u> - kontrola wylotu po zakończeniu wycieku

Lp.	Data	Miejsce zdarzenia	Rodzaj zdarzenia	Powstałe szkody	Podjęte działania	Działania pokontrolne
5	27.05.2003.	Mokronos Dolny pow. Wrocław	Wyciek oleju opałowego w wyniku katastrofy drogowej autocysterny	Zanieczyszczenie jezdni, rowu melioracyjnego i gruntu na poboczu	<u>WIOŚ:</u> - rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna - współdziałanie w z jednostkami ratownictwa - nadzór nad usuwaniem skutków <u>Jednostki ratownictwa PSP:</u> - zatrzymanie rozprzestrzeniania wycieku <u>Policja:</u> - zabezpieczenie rejonu awarii i zorganizowanie objazdu <u>Pogotowie ratunkowe:</u> - udzielenie pomocy medycznej ofiarom katastrofy <u>Sprawca:</u> - podstawienie transportu zastępczego <u>Dolnośląski Zarząd Dróg Wojewódzkich:</u> - zebranie odpadów z jezdni i gruntu - rekultywacja rowu melioracyjnego i przyległego terenu	<u>WIOŚ:</u> - udział w odbiorze po rekultywacji gruntu - pobór prób gruntu
6	29.06.2003	Osiek pow. Oława	Wyciek oleju napędowego w wyniku katastrofy drogowej	Zanieczyszczenie gruntu (pobocza)	<u>WIOŚ:</u> - rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna - pobór prób gruntu <u>Jednostki ratownictwa PSP:</u> - zatrzymanie i zbieranie wycieku sorbentem <u>Pogotowie ratunkowe:</u> - przewóz rannych <u>Policja:</u> - prowadzenie dochodzenia	
7	30.07.2003	Leśna pow. Lubąń	Wyciek substancji ropopochodnych z kanalizacji deszczowej do wód potoku Miłoszowskiego	Zanieczyszczenie wód w rejonie wylotu kanalizacji, śnięcie pojedynczych sztuk małego pstrąga	<u>WIOŚ:</u> - rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna - badanie przyczyn i skutków zanieczyszczenia - pobór prób wody <u>Jednostki ratownictwa PSP:</u> - likwidacja zagrożenia, postawienie zapory sorbcyjnej <u>Policja:</u> - prowadzenie dochodzenia <u>Sprawca:</u> - nieznany	

Lp.	Data	Miejsce zdarzenia	Rodzaj zdarzenia	Powstałe szkody	Podjęte działania	Działania pokontrolne
8	30.08.2003	Międzylesie pow. Kłodzko	Emisja amoniaku z rozszczelnionego zaworu cysterny kolejowej	Zanieczyszczenie powietrza ponadnormatywnym stężeniem par amoniaku w rejonie cysterny	<u>WIOŚ:</u> - rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna <u>Jednostki ratownictwa PSP:</u> - wyznaczenie strefy zagrożenia - osłona ratownicza pobliskich zabudowań - zatrzymanie emisji <u>Sprawca:</u> - nieustalony	
9	05.09.2003	Oborniki Śl. pow. Trzebnica	Wyciek kwasu solnego z uszkodzonego zbiornika na jezdnię z niewielkim zanieczyszczeniem gruntu	Zanieczyszczony grunt	<u>WIOŚ:</u> - rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna - pobór prób gruntu <u>Jednostki ratownictwa PSP:</u> - zabezpieczenie niebezpiecznego rejonu - neutralizacja jezdni i gruntu	
10	04.11.2003	Wrocław pow. Wrocław	Wyciek chloroacetylu (ok.20 dcm ³) podczas transportu wewnątrz zakładu	Zanieczyszczenie powietrza chloroacetylem i gruntu utwardzonego	<u>WIOŚ:</u> - rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna <u>Jednostki ratownictwa PSP:</u> - neutralizacja wycieku, organizacja usuwania odpadów <u>Policja:</u> - zabezpieczenie rejonu - prowadzenie dochodzenia	Zdarzenie zaliczone do poważnej awarii (hospitalizacja 7 osób, w tym 1 ponad 24 godz.)
11	20.11.2003	Wałbrzych pow. Wałbrzych	Emisja i wybuch gazu (metan) w czasie prac remontowych na rurociągu gazowym	Śmierć 1 osoby	<u>Jednostki ratownictwa PSP:</u> - rozpoznanie zagrożenia, określenie strefy zagrożonej - ewakuacja ludzi - wstrzymanie emisji, likwidacja zagrożenia <u>Policja i pogotowie ratunkowe:</u> - zabezpieczanie rejonu zagrożenia	Zdarzenie zaliczone do poważnej awarii (śmierć 1 osoby)
12	31.12.2003	Brzeg Dolny pow. Wołów	Emisja chloru gazowego z uszkodzonego rurociągu technologicznego	Okresowe zanieczyszczenie powietrza chlorem na terenach przemysłowych i nieużytkach	<u>WIOŚ:</u> - rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna <u>Zakładowa służba ratownicza:</u> - awaryjne zatrzymanie emisji, ograniczenie rozprzestrzeniania - usunięcie uszkodzenia <u>Jednostki ratownicze PSP:</u> - ograniczanie rozprzestrzeniania (kurtyny wodne) <u>Policja:</u> - zabezpieczenie rejonu zdarzenia, zorganizowanie objazdu <u>Sprawca:</u> - przekazanie do WIOŚ obowiązującej informacji o przyczynach i skutkach awarii	

3. DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU W 2003 R.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, zwany w dalszej części Funduszem, powołany do życia na podstawie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 r. (tekst jednolity Dz.U. Nr 49 z 15.04.1994 r., poz. 196 z późniejszymi zmianami), rozpoczął samodzielną działalność w lipcu 1993 r., a od 1 stycznia 1999 r. objął zasięgiem działania teren województwa dolnośląskiego.

Od dnia wejścia w życie ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62 z 2001 r. poz. 627 z późn. zmianami), utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej stały się odpowiednio wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej w rozumieniu Prawa ochrony środowiska.

Niniejsza informacja obejmuje działalność Funduszu w piątym roku działalności po wprowadzeniu w dniu 1 stycznia 1999 r. reformy administracyjnej kraju.

3.1. Wpływy Wojewódzkiego Funduszu

Przychody statutowe Wojewódzkiego Funduszu wyniosły w 2003 r. 103.524.232,26 zł, w tym z opłat i kar 59.209.142,15 zł oraz 44.315.090,11 zł z nadwyżki dochodów gminnych i powiatowych funduszy.

3.2. Działalność statutowa w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Przygotowanie zadań do realizacji w stopniu zgodnym z obowiązującymi w Funduszu procedurami pozwoliło na zawarcie w 2003 r. ogółem 651 nowych umów na kwotę 155.798,7 tys. zł, w tym 155 umów pożyczek na kwotę 88.193,3 tys. zł oraz 496 umów dotacji na kwotę 67.605,4 tys. zł. Zawarte zostały ponadto aneksy do umów z lat ubiegłych, zwiększające lub zmniejszające wysokość dofinansowania, na kwotę 6.494,3 tys. zł.

W 2003 r., na podstawie umów pożyczek i dotacji zawartych w 2003 r. i latach ubiegłych, Fundusz dofinansował realizację 588 nowych i kontynuowanych zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną kwotą 141.412,7 tys. zł. Jednocześnie 83,8 tys. zł wydatkował na nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska oraz 73,4 tys. zł skierował na dopłaty do kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki w ramach zawartych umów. Łącznie środki wypłacone na dofinansowanie zadań inwestycyjnych i pozostałych osiągnęły wysokość 141.569,9 tys. zł, z czego pożyczki wyniosły 71.000,7 tys. zł (50,15 %), dotacje 70.412,0 tys. zł (49,74 %), a nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska i dopłaty do oprocentowania

kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki ze środków własnych stanowiły łącznie 0,11% całości wydatków.

Uwzględniając rangę potrzeb oraz przyjęte priorytety w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej środki Funduszu wydatkowano na następujące dziedziny:

- gospodarkę ściekową i ochronę wód – 61.475,1 tys. zł (43,43% wydatkowanych środków) dofinansowując 88 zadań,
- ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu – 23.871,7 tys. zł (16,86%) dofinansowując 128 zadań,
- gospodarkę odpadami – 10.933,2 tys. zł (7,72%) dofinansowując 13 zadań,
- pozostałe zadania – 45.132,7 tys. zł (31,88%) dofinansowując 359 zadań, w tym:
 - gospodarkę wodną i ochronę przeciwpowodziową – 25.019,6 tys. zł (17,67%) dofinansowując 67 zadań,
 - ochronę przyrody i lasów, edukację ekologiczną, monitoring środowiska, prace badawcze, zapobieganie i likwidację poważnych awarii i ich skutków oraz inne zadania – 20.113, 1 tys. zł, tj. (14,21%) dofinansowując 292 zadania.

Fundusz wydatkował w 2003 r. na dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej środki w wysokości 141.412,7 tys. zł, wypłacając je na zadania realizowane przez:

- gminy i podmioty zależne (jednostki komunalne, szkoły i inne) – 69,6%, tj. 98.411,9 tys. zł (44,01% stanowiły dotacje, a 55,99% pożyczki),
- spółki prawa handlowego o charakterze użyteczności publicznej (przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji, przedsiębiorstwa energetyczne, gospodarki komunalnej itp.) – 2,0%, tj. 2.783,2 tys. zł (100% stanowiły pożyczki),
- powiaty i ich jednostki – 1,4%, tj. 1.960,1 tys. zł (100% stanowiły dotacje),
- województwo dolnośląskie i jednostki podległe – 4,5%, tj. 6.414,1 tys. zł (100% stanowiły dotacje); największym inwestorem z tej grupy były Regionalne Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych,
- administrację rządową oraz jednostki jej podległe – 5,6%, tj. 7.950,4 tys. zł (100% stanowiły dotacje); największymi inwestorami z tej grupy byli: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu,
- inne jednostki budżetowe – 3,0%, tj. 4.202,9 tys. zł (100% stanowiły dotacje); największymi inwestorami w tej grupie były nadleśnictwa,

Tabela II.3.1. Wydatki statutowe WFOŚiGW we Wrocławiu w 2003 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Środki wypłacone w 2003 r. (w zł)			% w całości dofinansowania
		ogółem	dotacje	pożyczki	
1.	GOSPODARKA ŚCIEKOWA I OCHRONA WÓD	61 475 056,08	26 409 517,27	35 065 538,81	43,43
	w tym: oczyszczanie ścieków	10 788 123,27	5 766 185,27	5 021 938,00	
2.	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU	23 871 702,00	9 062 962,00	14 808 740,00	16,86
3.	GOSPODARKA ODPADAMI	10 933 241,72	5 348 868,80	5 584 372,92	7,72
4.	POZOSTAŁE ZADANIA	45 132 682,28	29 590 648,28	15 542 034,00	31,88
4.1.	Gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa	25 019 636,00	9 787 602,00	15 232 034,00	17,67
	w tym: ochrona przeciwpowodziowa	6 464 610,00	5 821 610,00	643 000,00	
	Ochrona przyrody i lasów, w tym:	5 896 179,75	5 896 179,75	–	4,17
4.2.	ochrona lasów	1 681 789,00	1 681 789,00	–	
	zwiększenie lesistości	1 646 553,24	1 646 553,24	–	
4.3.	Edukacja ekologiczna	2 222 846,86	2 222 846,86	–	1,57
4.4.	Monitoring środowiska	3 004 832,00	3 004 832,00	–	2,12
4.5.	Prace badawcze	–	–	–	–
4.6.	Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków	2 247 271,01	2 247 271,01	–	1,59
	Inne zadania, w tym:	6 741 916,66	6 431 916,66	310 000,00	4,76
4.7.	usuwanie skutków powodzi z 2002 r.	3 697 000,00	3 697 000,00	–	
	wapnowanie gleb	410 882,50	410 882,50	–	
	profilaktyka zdrowotna	1 599 970,00	1 599 970,00	–	
RAZEM:		141 412 682,08	70 411 996,35	71 000 685,73	99,89
5.	Nagrody dla gmin i podmiotów gospodarczych za osiągnięcia w zakresie ochrony środowiska	83 797,00	83 797,00	–	0,06
6.	Dopłaty do kredytów preferencyjnych	73 389,62	73 389,62	–	0,05
OGÓŁEM:		141 569 868,70	70 569 182,97	71 000 685,73	100,00

▪ podmioty gospodarcze (przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielnie, pozostałe spółki prawa handlowego) – 9,4%, tj. 13.373,1 tys. zł (96,35% stanowiły pożyczki, a 3,65% dotacje),

▪ pozostałych inwestorów, w tym pozarządowe organizacje ekologiczne – 4,5%, tj. 6.317,0 tys. zł (96,32% stanowiły dotacje, a 3,68% pożyczki); największym inwestorem z tej grupy był Związek Harcerstwa Polskiego.

Inwestycje oddane do użytku w 2003 r. przyczyniły się między innymi do osiągnięcia następujących efektów:

▪ zakończono i oddano do użytku 24 oczyszczalnie ścieków, w tym: 13 nowo wybudowanych oraz 11 oczyszczalni modernizowanych i rozbudowywanych. Łączna przepustowość nowo zrealizowanych oczyszczalni ścieków wynosi 1.558,6 m³/dobę, a ponadto w wyniku modernizacji i rozbudowy powiększono przepustowość działających już oczyszczalni ścieków o 17.241,7 m³/dobę.

W efekcie tych działań zaistniała możliwość ograniczenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach:

- BZT₅ – 3.600,14 kg/d,
- zawiesina og. – 2.947,23 kg/d,
- fosfor ogólny – 259,08 kg/d,
- azot ogólny – 708,26 kg/d;

▪ na terenie 71 gmin w 90 miejscowościach wybudowano 417,8 km sieci kanalizacyjnych, w tym 365,5 km na terenach wiejskich;

▪ zmodernizowano 91 kotłowni opalanych paliwem stałym na kotłownie opalane gazem, olejem opałowym lub słomą o łącznej mocy 15.760 kW, zlikwidowano 5 kotłowni poprzez podłączenie odbiorców ciepła do sieci ciepłowniczych, wybudowano 9 nowych kotłowni o łącznej mocy 3.609 kW, zmodernizowano i wybudowano łącznie 29 węzłów ciepłych o mocy 10.918 kW, wybudowano 1 kolektor gruntowy oraz węzeł ciepły z pompami ciepła, wybudowano nowe sieci ciepłownicze o łącznej długości 1.216 m oraz zmodernizowano sieci ciepłownicze o długości 2.589 m, przeprowadzono termomodernizację 9 budynków.

Obiekty i instalacje przekazane do eksploatacji w ciągu 2003 r. pozwolą na obniżenie w skali roku emisji:

- pyłu – 697,90 Mg/rok,
- SO₂ – 149,04 Mg/rok,
- NO_x – 15,33 Mg/rok,
- CO – 344,40 Mg/rok,
- CO₂ – 24.769,98 Mg/rok;

▪ wybudowano 1 składowisko odpadów o powierzchni 3,37 ha i pojemności 300.985 m³;

▪ zrehabilitowano 2 składowiska odpadów komunalnych o powierzchni 14,52 ha;

▪ zakończono realizację 2 zakładów utylizacji i segregacji odpadów o łącznej wydajności 49.000 Mg/rok;

▪ wybudowano 1 zakład termicznej utylizacji odpadów medycznych o wydajności 91 Mg/rok;

- pisów ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz.U. Nr 73 z 2001 r., poz. 764).

- pożyczek długoterminowych 12.788,0 tys. zł,
- pożyczek (pomostowych) krótkoterminowych 15.322,6 tys. zł,
- dotacji 9.846,9 tys. zł.

- 14 wg schematu 3.1 – zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę wraz z uzdatnianiem,
- 20 wg schematu 3.2 – odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych,
- 2 wg schematu 3.5 – zaopatrzenie w energię (wykorzystanie źródeł odnawialnych).

Rysunek II.3.1. Obszary zalesione w 2003 r. na terenie poszczególnych powiatów województwa dolnośląskiego

